

Гірченко Т. Д.

*кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Інституту банківських технологій та бізнесу
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

Семенюк І. М.

*аспірант
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

Черіковська Н. В.

ДВНЗ «Університет банківської справи»

ЗНАЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація

У роботі уточнено сутність поняття цифрової економіки та її складників, що змінювалися в процесі еволюції класичної економіки. Проаналізовано рівні формування інформаційного суспільства впродовж розвитку цифрової економіки. Досліджено процес побудови інформаційного середовища та інформаційного суспільства з причин необхідності формування цифрового ринку з курсом на євроінтеграцію. Розглянуто особливості стану цифрової економіки в Україні. Охарактеризовано перспективи впливу цифрової економіки на макроекономічне середовище країни. Окреслено перспективи розвитку цифрової економіки в Україні та світі.

Вступ

Цифрова економіка є стратегічною метою розвинених країн світу, а цифрові технології трансформувалися в усі сфери соціально-економічного життя людини. Процес становлення сучасної цифрової економіки у світі пройшов довгий шлях розвитку через промислові революції, наукові відкриття та створення технологічної інфраструктури. Перше поняття використання технологій в економічній діяльності має назву електронної економіки, яка з розвитком цифрових технологій стала цифровою. Формування глобального цифрового ринку надає широкі можливості для ведення бізнесу та створює нові умови міжнародної взаємодії. Незважаючи на те що перші риси та ознаки цифрової економіки впроваджували широко в усьому світі, процес її розвитку в Україні відбувався досить повільно та мав свої відповідні етапи розвитку та особливості. За таких умов виникає необхідність у дослідженні етапів становлення цифрової економіки в Україні.

Проблемами становлення цифрової економіки та ефективності розвитку національної економіки займалися вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: Д. Тапскотт, Е. Тоффлер, Т. Месенбург, Дж. Гелбрейт, Б. Гейтс, С. Хантінгтон, Т.Д. Гірченко, О.І. Барановський, С.В. Міщенко, О.В. Мельниченко, О.О. Стороженко, В.В. Апалькова, А.П. Добринін, С.В. Коляденко, В.В. Фіщук, Л.З. Кіт, В.І. Ляшенко, А.О. Маслов, М. Войнаренко, А. Шемета та ін. Ними запропоновано різні підходи як до визначення поняття «цифрова економіка», так і до процесів поліпшення національної економіки України. У наукових дослідженнях значну увагу присвячено становленню цифрової економіки в Україні та розвитку національної економіки, її структурних компонентів протягом незалежності країни та курсу на євроінтеграцію. З різних точок зору досліджено особливості розвитку електронної комерції та ведення електронного бізнесу, які не суперечать один одному. Вітчизняні науковці зробили вагомий внесок у дослідження цифрової економіки та національної економіки, що потребує подальших досліджень у процесах зародження, набуття форми та перспектив розвитку в Україні.

У подальших параграфах пропонується уточнення сутності та складників цифрової економіки, дослідження її становлення в Україні у хронологічному періоді, окреслення розвитку електронної комерції та електронного бізнесу, формування інформаційного суспільства, перспектив та пріоритетів розвитку цифрового ринку в умовах необхідності посилення розвитку національної економіки.

Розділ 1. Сутність поняття цифрової економіки

Розвиток цифрової економіки тісно пов'язаний із використанням сучасних комп'ютерних, електронних та інформаційних технологій. Ступені ефективності та показники розвиненості економіки країни сягатимуть більшого значення залежно від упровадження інструментів та складників цифрової економіки. Значення розвитку цифрової економіки велике й для подальшого економічного життя України в умовах інтеграції до цифрового ринку Європейського Союзу. Становлення цифрової економіки в Україні є довготривалим процесом, що стимулює дослідження появи ознак цифрової економіки та перспектив їх розвитку за відповідними складниками [11].

Структурними компонентами цифрової економіки, на думку Т. Мезенбурга, є:

- 1) підтримуюча інфраструктура (апаратне та програмне забезпечення, системи автоматизації, комп'ютерні технології, телекомунікаційне забезпечення, мережі та ін.);
- 2) електронний бізнес (проведення економічної діяльності чи будь-яких бізнес-процесів, дій, систем на основі використання інформаційних технологій та комп'ютерних мереж);

3) електронна комерція (розподіл та продаж товарів через мережу Інтернет).

Наведені компоненти характеризують цифрову економіку як окрему систему ведення економічної діяльності, підтвердженням чого є наукові визначення досліджуваного терміна. Сутність цифрової економіки полягає в управлінні економічними системами шляхом застосування сучасних цифрових технологій та формування економічно активного інформаційного суспільства. Широке розповсюдження процесів цифровізації та їх упровадження в економічні системи створюють ознаки чергової промислової революції. Трактують цифрову економіку як терміна серед наукових дослідників мають розбіжності, проте містять більше спільного, ніж відмінного.

Основні підходи до тлумачення поняття цифрової економіки наведено в табл. 1.

Спільним серед наведених визначень цифрової економіки є використання спеціалізованої апаратури та програмного забезпечення в підтримці функціонування цифрових технологій. Головною відмінністю у наведених визначеннях є спрямованість використання цифрових технологій за ступенем охоплення економічних секторів. На думку Д. Тапскотта [11], чим більша частка економічних процесів, заснованих на використанні цифрових технологій, тим більше економіка набуває ознак цифрової. Яскравим відображенням бізнес-процесів та господарської діяльності в межах цифрової економіки трактував С.В. Коляденко, поєднуючи її структурні компоненти у взаємодії між собою за Т. Мезенбургом.

Таблиця 1

Визначення поняття «цифрова економіка»

Автор	Визначення терміна «цифрова економіка»
Д. Тапскотт [11]	– економіка, що заснована на домінуючому застосуванні цифрових технологій
С.В. Коляденко [5]	– економіка, що базується на виробництві електронних товарів і сервісів високотехнологічними бізнес-структурами і дистрибуції цієї продукції за допомогою електронної комерції
В.В. Апалькова [1]	– «цифровою» називають економіку, що активно абсорбує і застосовує цифрові технології, вона є найважливішим двигуном інновацій, конкурентоспроможності й економічного розвитку
В.В. Фіщук [8]	– економіка, котра застосовує цифрові технології та сервіси
Л.З. Кіт [7]	– цифрова економіка передбачає, що всі економічні процеси (за винятком виробництва товару) протікають незалежно від реального світу. Товари та послуги не мають фізичного носія та є «електронними»

Джерело: складено авторами

Також науковці розглядають цифрову економіку як двигун інновацій та незалежну від реального світу, адже ґрунтується на застосуванні цифрових інформаційних технологій. Цифрова економіка має широкі сектори впливу та напрями застосування, яким можна надати узагальнюючу назву «економічна система». На основі даного твердження пропонується трактування цифрової економіки як комплексу економічних систем, що функціонують на засадах використання цифрових технологій.

Загалом цифрова економіка має низку характеристик, що найбільш притаманні особливостям її впровадження в сучасне економічне середовище. Розглянемо основні характеристики цифрової економіки, які полягають у такому:

1. Функціонування системи економічних взаємодій між об'єктами та суб'єктами економічної діяльності, що базується на використанні цифрових технологій.

2. Використання глобальної мережі Інтернет та широке її впровадження в усі сфери економічної діяльності.

3. Комунікація між учасниками цифрової економіки здійснюється шляхом використанням сучасних засобів електронних каналів та цифрових платформ для збереження та відтворення інформації.

4. Широке поширення автоматизованих процесів у всі сфери економічної діяльності, що функціонує на основі цифрових технологій.

5. Упровадження цифрових технологій у політику виробництва, управління та соціальну сферу.

6. Формування бізнес-процесів онлайн та переведення їхньої частки в мережу.

7. Сприяння поліпшенню ефективності та темпів розроблення цифрових технологій, що зможуть якісно покращити бізнес-процеси, економічні процеси та економічні відносини.

8. Формування повноцінного інформаційного суспільства.

Дана група ознак найбільш характеризує особливості формування цифрової економіки та методологію її створення, а головною структурною одиницею для даного процесу є використання цифрових технологій. Саме тому питання цифрових технологій та сприяння їх розвитку є найбільш характерною особливістю у цифровій економіці, адже саме використання цифрової інфраструктури, цифрових платформ, програмного забезпечення та технологій, що підтримують автоматизаційні процеси та забезпечують віртуальне функціонування бізнес-процесів, і буде основою цифрової економіки.

Важливо зазначити, що підходи до трактування цифрової економіки можуть змінюватися з розвитком цифрових технологій та інформаційного суспільства, адже сьогодні фактично економіку можна поділити як на традиційну, так і на цифрову. В умовах постійного посилення ролі цифрової економіки в макроекономічному значенні для

країні відбувається її інтеграція в єдину ланку економічної системи, що згодом може стати об'єктом заміщення.

Іншим важливим складником цифрової економіки є формування саме інформаційного суспільства, економічна діяльність якого буде базуватися на використанні цифрових технологій. Саме на таких засадах відбуватиметься поширення цифрової свідомості та грамотності серед населення, що зможе посилити темпи впровадження цифрової, як це відбувається в найбільш розвинених країнах світу.

Таким чином, можна зробити висновок, що цифрова економіка повинна ґрунтуватися на двох ключових засадах: цифрових технологіях та інформаційному суспільстві. Найбільш характерним визначенням сутності цифрової економіки можна виділити те, що цифрова економіка активно застосовує цифрові технології, котрі спрямовані на створення електронних товарів та сервісів, формування автоматизаційних процесів для всіх сфер людської діяльності, є якісним двигуном інновацій та конкурентоспроможності, що підтримується інформаційним суспільством. Основними ознаками цифрової економіки є використання цифрових технологій, автоматизація та інформаційне суспільство. Теоретичні підходи до визначення цифрової економіки постійно трансформуються з її розвитком.

Розділ 2. Етапи цифровізації економіки в Україні

Становлення цифрової економіки в Україні почалося з моменту здобуття незалежності та триває й сьогодні. Цифровізація економіки країни набуває масштабного характеру. Відбувається популяризація досліджень комп'ютерних, інформаційних та цифрових технологій, що стимулює посилення позицій цифрової економіки. Для систематизації її періодів розвитку варто поділити цифрову економіку на декілька хронологічних етапів на основі стратегії «Україна 2030Е» [6].

Перший етап. Створення інфраструктури для формування інформаційного середовища. Хронологічний період припадає на 1990–2000 рр. Саме у цей період спостерігається насичення ринку першими цифровими машинами та апаратурним забезпеченням. Відбувається значне посилення впровадження комп'ютерних технологій в Україні, налагоджуються торговельні зв'язки та створюються відповідно орієнтовані підприємства. Також для даного періоду характерна поява терміна «інформаційне суспільство» в сучасному розумінні, який перейшов до України від Європи. У 1993 р. була сформована група Мартіна Бангеманна, що займалася дослідженням поширення інформаційних технологій та аналізом проблем, що виникали під час діяльності [5]. У 1994 р. група надала звіт на основі проведених досліджень та створила комплекс термінології, вагома частка якої використовується й сьогодні. До України західні тенденції приходили пізніше, проте технологічне середовище стрімко розвивалося та поширювалося серед

населення, що стало переломним моментом для налагодження роботи інформаційних носіїв та поширення мережі Інтернет [9]. У 1995–1996 рр. були деякі ознаки налагодження інфраструктури для роботи мережі, але реальний доступ до неї був у режимі тестування та в одиничному доступі. Революційною подією під час формування інформаційного суспільства в Україні стала поява Windows 98, яка містила інтегрований браузер для роботи з Інтернетом. До 2000 р. кількість Інтернет-користувачів уже налічувала близько 200 тис осіб [10]. Також у кінці досліджуваного періоду відбувається трансформація від отримання інформації до її наповнення користувачами, що стало платформою для наступного етапу.

Таблиця 2

Етапи становлення цифрової економіки в Україні

	Хронологічний період	Характеристика
Перший етап	1990–2000 рр.	Створення інфраструктури для формування інформаційного середовища.
Другий етап	2000–2010 рр.	Користувачі стали джерелом створення інформації, поява електронного бізнесу та електронної комерції.
Третій етап	2010–2020 рр.	Розвиток соціальних мереж, месенджерів та мобільних додатків.
Четвертий етап	2030–2040 рр.	Використання штучного інтелекту та побудова нейронету.

Джерело: складено авторами

Другий етап. Користувачі стали джерелом створення інформації, поява електронного бізнесу та електронної комерції. Хронологічний період припадає на 2000–2010 рр. Широкий доступ до Інтернет-мережі серед населення створив нові економічні зони відносин, появу електронної торгівлі та електронної комерції. На початку 2000 р. інформація стала ціннісним ресурсом, що спричинило нові види господарської діяльності. Це зумовило створення Інтернет-асоціації України (ІнаУ) в листопаді 2000 р. Інтернет-асоціація України займається регулюванням діяльності в Інтернет-мережі та реалізацією проектів, що сприяють її розвитку [3]. Зокрема, ІнаУ виконує функцію юридичного регулятора, частково може надавати консультаційні послуги та вносити пропозиції в законодавчу та нормативну базу України. За рахунок створення сайтів, пропозицій та наповнення мережі Інтернет-користувачами виникла необхідність у законодавчому регулюванні та фінансовому обслуговуванні для сегменту населення, що

користувалося цифровими продуктами. У 2001 р. впроваджується масштабний проєкт електронної комерції «Приват24», який поширив можливості ведення електронного бізнесу та сприяв зростанню чисельності інформаційного суспільства. Завдяки появі проєкту «Приват24» економічно активна аудиторія Інтернет-мережі почала стрімко зростати та за декілька років становила вже декілька мільйонів. За статистичними оцінками сайту internetworldstats.com, кількість активних користувачів налічувала 5 278 000 осіб станом на березень 2005 р. [10]. До 2010 р. кількість аудиторії зросла вдвічі, що спричинило широкий обіг інформації як ціннісного ресурсу та сприяло утворенню нових цифрових технологій комунікації.

Третій етап. Розвиток соціальних мереж, месенджерів та мобільних додатків. Хронологічний період припадає на 2010–2020 рр. У цей період набуває популярності використання мережевих соціальних платформ для ведення бізнес-процесів, особистого користування та просування електронної комерції. Разом із даними технологіями утворюються нові вдосконалені види цифрової економічної діяльності та середовищ, такі як BioTech, NanoTech, RetailTech, FinTech, LegalTech, InsurTech, GovTech та ін. Даний етап є започаткуванням масової інформаційної свідомості та формуванням інформаційного суспільства не як окремої категорії, а як частини реального повсякденного життя. У період 2010–2014 рр. набуває популярності використання хмарних технологій, на основі яких ведення бізнес-процесів та проєктів стає ефективнішим. Швидкими темпами розвивається впровадження електронної комерції через смартфони, зокрема для банківської системи необхідна наявність мобільного банкінгу для підтримання конкурентних позицій на ринку, що стимулює додатковий сегмент економічної діяльності. Період 2015–2017 рр. стає періодом популяризації використання криптовалют та привернення уваги до них як до об'єкта інвестування, проте широкого застосування ринок не зазнав. На державному рівні впродовж досліджуваного періоду розробляється нормативно-правова база для регулювання діяльності із цифровими технологіями та створення відповідних державних стратегій для цифровізації економіки, що базуються на використанні доктрин та сценаріїв побудови, таких як «Цифрова адженда України 2020», «Україна 2020Е», «Україна 2030Е» тощо [3]. Кількість користувачів Інтернету станом на кінець 2019 р. становить 24,5 млн осіб, ураховуючи, що, за даними проведеного електронного перепису, кількість населення становить 37,2 млн осіб, або близько 65% щоденних користувачів від загальної кількості населення. Таким чином, третій етап становлення цифрової економіки є закріпленням використання електронної комерції, утворення повноцінного інформаційного суспільства та швидкого розвитку цифрових технологій.

Четвертий етап. Використання штучного інтелекту та побудова нейронету. Хронологічний період є прогнозованим та припадає на 2030–2040 рр. Етап характеризується використанням новітніх наукових досягнень у сфері цифрових технологій та широким їх застосуванням в електронній комерції та економіці. Головною концепцією даного етапу є повноцінний перехід до автоматизованих систем та глобальної цифровізації з утратою рис традиційної економіки, що можливе лише через декілька десятків років. Побудова інформаційного суспільства за прогнозованим етапом повинна перейти на використання нейронету та нейрокомунікації [6]. Сьогодні відбувається підготування платформи та інфраструктури для сприйняття четвертого етапу, який активно впроваджується країнами з розвинутою економікою. Більшість заходів, запланованих на четвертий етап розвитку цифрової економіки в Україні, несе «будівельний» характер, а не виробничий, що зумовлено необхідністю проведення якісної політики цифровізації економічних систем та завершення формування інформаційного суспільства.

Розділ 3. Вплив та перспективи цифрової економіки на розвиток національної економіки

Розглянувши особливості становлення цифрової економіки в Україні, потрібно також дослідити особливості перспектив її подальшого розвитку та значення в контексті стабілізації національної економіки. Сьогодні Україна зіштовхнулася з багатьма геополітичними та світовими викликами, що дестабілізувало економічний потенціал країни, який вона набула протягом останніх п'яти років, адже саме тому потрібно вживати рішучі дії для відновлення макроекономічного стану. Одним із найбільш ефективних методів посилення макроекономічної ситуації є розвиток цифрової економіки, адже саме вона за ведення якісної державної політики може надати позитивні результати в короткочасний період.

Розглянемо приклад зарубіжних країн. Згідно з проведеними дослідженнями Бостонської консалтингової групи, загальний обсяг цифрової економіки у світі до 2035 р. може становити 16 трлн дол. Основна частина формування цифрової економіки припадає на найбільш розвинуті країни, наприклад у США цей показник сягає 35–40%, 13–20% – у Китаї, 8–10% – в Японії та близько 25% у європейських країнах. На основі цих даних ми можемо побачити, що країни з найбільш якісним рівнем життя та сильною економікою відводять цифровій економіці чи не найголовнішу роль. Також потрібно враховувати, що цифрова економіка зросла майже в 2,5 рази порівняно з глобальним ВВП за останні 10–15 років, а починаючи з 2000-х років – удвічі [5].

Також необхідно враховувати частку цифрової економіки у ВВП у розвинутих країнах, наприклад у США вона становить близько 25%, у Китаї – 20%, в інших країнах даний показник тримається на рівні

10–15%. Станом на 2000 р. даний показний в Україні був 4–5%, що є досить негативним явищем, адже в умовах можливої чергової глобальної світової кризи потрібно якомога швидше посилювати розвиток цифрової економіки. За загальними показниками наша країна досить сильно відстає. Візьмемо проект «Цифровий порядок денний», що був розроблений ще в 2016 р. [6]. За основними ключовими чинниками у 2020 р. Україна повинна була зайняти такі позиції:

- № 40 – у рейтингу Networked Readiness Index (WEF, індекс мережевої готовності);
- № 40 – у рейтингу Global Innovation Index (INSEAD, WIPO, глобальний індекс інновацій в країні);
- № 50 – у рейтингу Global Competitiveness Index (WEF, індекс глобальної конкурентоспроможності).

За фактичними показниками Україна відстає від розвинених країн майже вдвічі. Розглянемо показники розвитку цифрової економіки за останні роки (табл. 3).

Таблиця 3

**Показники глобальних індексів розвитку
цифрової економіки для України**

Назва показника	2016	2017	2018	2019
Global Innovation Index (INSEAD, WIPO)	56	50	43	45
ICT Development Index (ITU)	78	79	79	80
Global Competitiveness Index (WEF)	85	81	83	82

Джерело: складено на основі [12]

Таким чином, можемо сказати, що більшість стратегічних планів не було досягнуто, хоча в країні наявний увесь необхідний потенціал. Саме тому потрібно приділяти більше уваги формуванню ефективних стратегій, що спрямовані на зміцнення позицій цифрової економіки та прискорення темпів її інтеграції в традиційну.

Перспективи розвитку цифрової економіки та її вплив на посилення стану кожної окремої національної економіки важко переоцінити. Наведемо декілька ключових фактів. За проведеними дослідженнями Бостонської консалтингової групи та Світового банку цифрова економіка в розвинутих країнах сягає від 10% до 35% ВВП, від 5 до 20% ВВП – у країнах, що розвиваються. Розрив між даними показниками пояснюється кількістю накопичених цифрових активів, формуванням цифрових послуг, а також реалізацією та взаємодією з ними корпоративного сектору, що загалом і використовує цифрові технології [7].

Розмір цифрових активів сектору послуг ІКТ (інформаційно-комунікаційні технології) сягають близько 22%, послуги фінансування – 15%, а виробництво технологій – близько 14%. Також треба

враховувати, що сам традиційний сектор економіки зміг набути досить великий запас цифрових активів, адже їх можна оцінити показником близько 5% валової доданої вартості сектору. За прогнозами, цифрова економіка становитиме близько 25% усього світового ВВП до 2025 р.

За оцінками вітчизняних експертів, загальна частка цифрової економіки в Україні станом на 2020 р. становить 4–5%, а протягом наступних п'яти років може зрости вдвічі. Незважаючи на такі прогнози, цей показник усе одно залишається недостатньо задовільним порівняно з показником питомої ваги цифрової економіки у ВВП із більш розвинутими країнами світу, що стимулює до вживання більш ефективних заходів.

Показники глобальних індексів розвитку цифрової економіки дали змогу зрозуміти, за якими показниками Україна відстає від розвинених країн світу та на що потрібно звернути увагу під час створення нової концепції впровадження цифрової економіки. Також важливими у цифровій економіці є системи індикаторів різних аспектів розвитку інформаційного суспільства – глобальні індекси (рейтинги), які складаються визнаними міжнародними інституціями.

Індекс цифрової еволюції (Digital Evolution Index – DEI) відображає прогрес у розвитку цифрової економіки, а також рівень інтеграції глобальної мережі у життя людей. Країни розділено на чотири групи: «лідери», «перспективні», «із темпом зростання, що уповільнюється» і «проблемні». Україна не увійшла до жодної з них [4].

Індекс мережевої готовності (Networked Readiness Index) – це індикатор, що характеризує рівень розвитку ІКТ у 139 країнах світу. Цей показник для України характеризується такими позиціями: 2013 р. – 73-є місце зі 144 країн; 2014 р. – 81-е зі 148; 2015 р. – 71-е серед 143; 2016 р. – 64-е місце серед 139 країн.

За даними Глобального індексу інновацій (Global Innovation Index), у 2018 р. Україна посіла у рейтингу найвище за останні сім років 43-є місце, поліпшивши його з попереднього року на сім позицій, що зумовлено високим коефіцієнтом інноваційної ефективності – співвідношенням отриманого результату до інноваційних ресурсів.

Рейтинг світової цифрової конкурентоспроможності IMD (WDC) допомагає аналізувати й оцінювати здатність країн до прийняття та дослідження цифрових технологій, що призводять до трансформації в урядовій практиці і суспільстві загалом.

Позитивним є вже сам факт включення України до кола 63 країн, для яких здійснюється оцінювання конкурентоспроможності цифрового середовища. За загальним рейтингом Україна перебуває у замикаючій групі – 58-е місце у 2018 р.

Розглянемо особливості цифрової діяльності корпоративного сектору в економіці України. Сьогодні відбувається якісне саморегулювання головних бізнес-процесів завдяки постійній конкурентоспроможності,

що позитивно впливає на поліпшення якості продуктів та обслуговування клієнтів.

Упровадження цифрових технологій до корпоративного сектору створило нову платформу для конкуренції між собою за багатьма показниками. Саме якість упровадження цифрових технологій та якісне їх використання надають значні переваги для будь-якого спрямування діяльності компанії, адже цифрові технології дають змогу поліпшити внутрішнє середовище підприємства та підключитися до глобального цифрового ринку.

Наприклад, цифрові технології дають змогу підприємству створювати автоматизаційні процеси шляхом відповідного програмного забезпечення, а також упроваджувати нові платформи для внутрішньої комунікації корпорації. Крім того, цифрові технології надають якісну аналітичну базу підприємству, можуть відстежувати ефективність ведення бізнес-процесів та відповідно їх змінювати чи поліпшувати [10].

Для більшості компаній цифрові технології стали зручним засобом для посилення маркетингової політики компанії та боротьби за кожного покупця. Нині існує безліч інструментів, що фіксують поведінку потенційного клієнта, його вподобання та рівень зацікавленості тим чи іншим продуктом. Також у світі постійно з'являються нові соціальні платформи, що стимулюють компанії до більш швидкого інтегрування в мережу Інтернет, адже саме там наявний доступ до великого соціального ресурсу.

Іншим популярним напрямом є розроблення цифрових продуктів. Саме питання розроблення та створення інноваційних технологій, що могли б забезпечувати ефективність ведення бізнесу чи господарської діяльності, становить один із найважливіших складників цифрової економіки. В Україні наявна потужна база кваліфікованих розробників, що займаються створенням нових технологій, проте більшість даних продуктів експортується для іноземних компаній, адже цифрова культура в корпоративному секторі України ще тільки зростає, тому попит на вітчизняні цифрові продукти не такий високий, як у зарубіжних країнах [2].

Варто також ураховувати особливості посилення розвитку цифрової свідомості серед корпоративного сектору як у вітчизняній, так і зарубіжній практиці, наприклад за проведеними опитування можна отримати такі дані за пріоритетами інвестицій компаній до 2025 р., що зображено в табл. 4.

На основі показників табл. 4 ми можемо спостерігати посилення інтересу компаній до мобільних технологій, цифровізації бізнес-процесів та використання хмарних сервісів.

Мобільні технології надають низку переваг, адже за статистикою більшість користувачів Інтернет-мережі отримують доступ до неї через мобільні телефони та багато часу проводять у них. Також мобільні

технології стали якісною платформою для конкуренції за клієнта шляхом створення зручних платформ користування цифровими продуктами та цілодобовим обслуговуванням.

Таблиця 4

Пріоритети інвестицій компаній до 2025 р.

	2021	2022	2023	2024	2025
Мобільні технології	57%	51%	66%	52%	70%
Цифровізація бізнес-процесів	39%	44%	26%	50%	38%
Хмарні сервіси	38%	39%	29%	49%	17%
Розвиток кадрового персоналу	29%	17%	42%	15%	51%
Соціальні цифрові проєкти	23%	28%	26%	22%	17%
Цифрові медіа	14%	21%	11%	13%	8%

Джерело: Technology, Information, Communication and Entertainment

Цифровізація бізнес-процесів. Сьогодні це найбільш гостре питання корпоративної діяльності в усьому світі. Саме на основі інноваційних технологій базується функціонування бізнес-технологій та моделі ведення господарської діяльності. Автоматизація даних процесів надає компанії низку переваг перед іншими, що відображається на її ефективності та привабливості для клієнта. Для внутрішньої політики корпоративного сектору цифрові технології нині є одними з ключових напрямів налагодження колективної взаємодії та прискорення темпів робочого процесу в декілька разів порівняно з традиційним [11]. Практично всі фінансові установи використовують цифрові технології, і чим більш якісно вони розроблені, тим ефективніше процес діяльності такої установи. Для прикладу, ще 10 років тому банківські установи використовували цифрові технології лише на 50% своїх потенціальних можливостей. Нині будь-яка банківська установа забезпечена своїм програмним забезпеченням, має доступ до цифрових каналів збуту та інвестує в подальший розвиток цифровізації фінансових процесів.

Хмарні мережі та сервіси. Використання хмарних сервісів дає змогу компанії отримати доступ до цифрової інфраструктури та цифрового забезпечення шляхом здачі останніх в оренду, що може якісно поліпшити діяльність як великого бізнесу, так і малого. Саме хмарні сервіси дають малому та середньому бізнесу доступ до найбільш практичних засобів використання цифрових технологій у спрямуванні бізнесу компанії [14].

Таким чином, можна сказати, що для корпоративного сектору використання цифрових технологій є найбільш пріоритетним та важливим, що дасть змогу поліпшити ефективність своєї діяльності та, найголовніше, створити єдиний цифровий український ринок, який згодом може приєднатися до глобальної світової мережі. Саме володіння

глобальним національним цифровим ринком відкриває для країни низку переваг, які за ведення традиційної економіки були б неможливими.

Висновки

Процес становлення цифрової економіки в Україні відбувається швидкими темпами, що дає змогу конкурувати на глобальному ринку цифрових технологій. Популярність інформаційних технологій та актуальність в їх використанні створює якісні умови для модернізації традиційної економіки. Перспективним напрямом та шляхом розвитку цифрового ринку в Україні є його інтеграція до європейського, що надасть можливість стимулювати темпи економічного розвитку та створить нові можливості економічного росту. На даному етапі для України важливо сформувати якісну технологічну інфраструктуру, сприяти розвитку цифрових технологій та вдосконалювати наявне програмне забезпечення. Важливим питанням є створення прозорої нормативно-правової бази регулювання діяльності компаній та підприємств інформаційного ринку, зокрема системи оподаткування. Таким чином, Україна матиме всі необхідні інструменти для створення потужної цифрової економіки та реальні перспективи інтеграції до цифрового європейського ринку.

Сьогодні цифрова економіка є прямим інструментом економічного зростання та зміцнення позицій країни на міжнародній арені. Для створення ефективної моделі цифровізації економіки потрібно враховувати досвід її становлення в Україні та вирішити проблеми забезпечувального характеру. Протягом усіх етапів упровадження цифрової економіки спостерігається швидкий темп приросту Інтернет-користувачів, проте навіть станом на кінець 2019 р. ця кількість є недостатньою для формування повноцінного інформаційного суспільства та застосування цифрових технологій. Із боку держави потрібні ефективні заходи налагодження діяльності інформаційного ринку, пророблена регулююча нормативно-правова база та підтримка цифрових проєктів. Із боку корпоративного сектору необхідні побудова ефективних сучасних цифрових бізнес-моделей, модернізація бізнес-процесів та широке застосування електронної комерції. Досвід формування цифрової економіки в Україні дає змогу здійснювати якісну аналітичну оцінку її поширення, відслідковувати основні тренди на ринку та приймати ефективні управлінські рішення. Перспективи подальших досліджень становлення цифрової економіки в Україні є актуальними з технологічного погляду оцінки продуктів та проєктів, а також з економічного погляду шляхом удосконалення існуючих проєктів та заходів електронної комерції шляхом використання сучасного програмного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Апалькова В.В. Концепція розвитку цифрової економіки в Євросоюзі та перспективи України. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Менеджмент інновацій»*. 2015. № 4. С. 9–18.
2. Барановський О.І., Гірченко Т.Д., Сердюкова О.І. Місце і роль фінансової безпеки в системі економічної безпеки вимір. *Збірник наукових праць Краківського економічного університету*. 2018. С. 83–90.
3. Веретюк С.М., Пілінський В.В. Визначення пріоритетних напрямів розвитку цифрової економіки в Україні. *Фінансовий простір*. 2016. № 2. С. 51–58.
4. Гірченко Т.Д., Панченко О.В. Цифровий маркетинг: майбутнє маркетингових комунікацій у банках. *Європейське співробітництво*. 2018. № 7(38). С. 36–56.
5. Гірченко Т.Д., Зайонц А.В. Аналіз інноваційного потенціалу як основи підтримки конкурентоспроможності банку. *Європейське співробітництво*. 2017. № 7(26). С. 49–58.
6. Гірченко Т.Д., Овсяннікова Я. Цифровий маркетинг і його роль у сучасних бізнес-процесах. *Європейське співробітництво*. 2016. № 11(18). С. 24–33.
7. Карчева Г.Т., Огородня Д.В., Опенько В.А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. *Фінансовий простір*. 2017. № 3(27). С. 13–21.
8. Краус Н.М. Інституціоналізація інноваційної економіки: глобальні та національні тенденції : автореф. дис. ... докт. економ. наук : спец. 08.00.01 «Економічна теорія та історія економічної думки». Київ, 2017. 40 с.
9. Коляденко С.В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. *Економіка. Фінанси. Менеджмент*. 2016. № 6. С. 106–107
10. Куйбіда В.С., Карпенко О.В., Наместник В.В. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату. *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. Серія «Державне управління»*. 2018. № 1. С. 5–10.
11. Кіт Л.З. Еволюція мережевої економіки. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 3. Т. 2. С. 187–194.
12. Міщенко В.І., Міщенко С.В. Розвиток механізмів координації монетарної та бюджетної політики в контексті подолання наслідків банківської кризи. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2017. № 1(22). С. 423.
13. Почепцов Г.Г., Чукут С.А. Інформаційна політика : навчальний посібник. Київ : Знання, 2006. С. 29.
14. Internet World Stats. URL: <https://www.internetworldstats.com/euro/ua.htm>
15. Tapscott, Donald. 1996. *The Digital Economy*. McGraw-Hill